

**Tuag at ddim boddi: dyfodol lle gall pawb yng
Nghymru fod yn ddiogel yn y dŵr, ar y dŵr ac o
amgylch y dŵr.**

**Strategaeth Atal Boddi Cymru
2026**

Cynnwys

Rhagair	3
Cyflwyniad.....	3
Deall y mater (data a chyd-destun)	5
Mewnwelediadau data allweddol	5
Ymateb i Argyfwng ac Achub	6
Gweledigaeth a chenhadaeth	7
Gweledigaeth	7
Cenhadaeth	7
Gwerthoedd Craidd	7
Camau gweithredu ategol	7
Nodau	8
Cadw teuluoedd yr effeithir arnynt gan foddi wrth wraidd atal boddi	9
Gwella data ar ddigwyddiadau dŵr.....	10
Sicrhau bod gan bob plentyn a pherson ifanc addysg diogelwch dŵr ac yn gallu nofio	11
Arwain y gwaith o greu rhwydwaith o grwpiau atal boddi lleol	12
Addasu ymdrechion atal boddi i ymateb i newid yn yr hinsawdd	13
Hyrwyddo mwynhad diogel a chyfrifol o ddŵr agored yng Nghymru	14
Cyfrannu at leihau hunanladdiad sy'n gysylltiedig â dŵr	15
Monitro, gwerthuso ac adolygu	16
Cydnabyddiaeth.....	17
Cyfeiriadau	18

Rhagair

I'w ychwanegu

Cyflwyniad

Fe allwn ni adeiladu dyfodol lle na fydd neb yn boddi a lle gall pawb yng Nghymru fod yn ddiogel yn y dŵr, ar y dŵr ac o amgylch y dŵr.

Mae Diogelwch Dŵr Cymru (WSW) yn dwyn ynghyd sefydliadau ac unigolion sy'n rhannu'r weledigaeth yma, gan ddarparu'r strwythur a'r llywodraethiant angenrheidiol i sicrhau bod gwaith atal boddi yn cael ei reoli a'i gydlynu'n effeithlon ledled y wlad.

Mae Cymru yn genedl sydd wedi'i siapio gan ei hamgylchedd naturiol a'i pherthynas agos â dŵr. Mae yma boblogaeth o ryw 3.2 miliwn, a mwy na 1,680 o filltiroedd o arfordir a rhwydwaith o afonydd, cronfeydd dŵr, llynnoedd, camlesi a dyfroedd mewndirol eraill. Mae dŵr agored yn ganolog i fywyd Cymru, gan gynnig cyfleoedd ar gyfer hamdden a thwristiaeth, a ffurfio calon llawer o gymunedau. Er hynny, mae'r dyfroedd yma hefyd yn creu risgiau.

Mae gan Gymru gyfradd foddï uwch na'r Deyrnas Unedig gyfan, gyda dadansoddiad diweddar gan y Fforwm Diogelwch Dŵr Cenedlaethol (NWSF) yn dangos cyfradd foddï o 0.91 fesul 100,00 o bobl (2019 – 2023) o'i chymharu â chyfartaledd y Deyrnas Unedig o 0.42 fesul 100,000ⁱ. Mae'r dadansoddiad diweddaraf hefyd yn dangos bod marwolaethau sy'n gysylltiedig â dŵr yn cynyddu yng Nghymru, gyda chyfraddau ychydig yn uwch nag yn 2020 pan gyhoeddwyd Strategaeth Atal Boddi gyntaf Cymruⁱⁱ. Mae patrymau newidiol yn y defnydd o ddŵr, newid hinsawdd, ffactorau economaidd a chymdeithasol ac effeithiau pandemig Covid-19 i gyd wedi cyfrannu.

Bob blwyddyn yng Nghymru, mae 1071.5 o flynyddoedd o fywyd yn cael eu colli drwy foddï¹. Mae pob un o'r marwolaethau hyn yn drasiedi i ffrindiau, teuluoedd a chymunedau. Maen nhw'n tanlinellu'r angen brys am y strategaeth yma a phwysigrwydd adnewyddu'n hymdrechion i atal boddi.

Dros y degawd diwethaf, mae WSW a'i bartneriaid wedi bod yn gweithio'n ddiflino i ddatblygu mentrau pwysig i atal boddi gan gynnwys rhyddhau'r Strategaeth Atal Boddi gyntaf erioed i Gymruⁱⁱⁱ. Mewn adolygiad diweddarⁱⁱ cafwyd sylwadau am lawer o'r mentrau llwyddiannus a gymerwyd yn y pum mlynedd diwethaf, llawer ohonynt wedi'u hariannu neu wedi'u cefnogi gan Lywodraeth Cymru, gan gynnwys adnoddau addysg cynhwysfawr am ddim i ysgolion, canllawiau ar gyfer arwyddion diogelwch dŵr cyson a chanllawiau ar gyfer partneriaethau diogelwch dŵr. Er gwaethaf y mentrau blaengar hyn, rhaid gwneud mwy i sicrhau gostyngiad mewn marwolaethau sy'n gysylltiedig â dŵr.

Yn fyd-eang, mae Cynulliad Cyffredinol y Cenhedloedd Unedig yn argymhell y dylai pob gwlad ddatblygu strategaeth neu gynllun cenedlaethol ar atal boddi^v er mwyn lleihau ac atal nifer y marwolaethau drwy foddï. Yn 2025, aeth y Cynghrair Byd-eang ar Atal Boddi, a sefydlwyd mewn ymateb i'r penderfyniad yn 2023, ati i greu'r strategaeth fyd-eang gyntaf^v erioed ac mae Cymru wedi teilwra hon at ei hanghenion penodol hi. Mae'r NWSF hefyd wedi darparu egwyddorion arweiniol i bedair gwlad y Deyrnas Unedig eu mabwysiadu a'u haddasu at eu rhanbarthau er mwyn sicrhau cysondeb ledled y Deyrnas Unedig ac mae'r strategaeth hon yn cadw at yr egwyddorion pwysig yma.

¹ Ar sail data WAID 2023 v2 (wedi'i wella).

Mae'r strategaeth yma yn cyd-fynd â fframweithiau allweddol Llywodraeth Cymru. Mae'n ategu Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 (fel y'i diwygiwyd), gan hybu gwaith atal, addysg a meddwl yn y tymor hir i adeiladu Cymru iachach a mwy gwydn^{vi}. Mae'n ategu'r Strategaeth Addasu i'r Hinsawdd ar gyfer Cymru (2024) drwy fynd i'r afael â risgiau sy'n gysylltiedig â'r hinsawdd fel llifogydd a thywydd eithafol^{vii}. Mae hefyd yn ategu Buddsoddi mewn Cymru Iachach, gan flaenoriaethu iechyd a diogelwch y cyhoedd i grwpiau sy'n agored i niwed^{viii}. Gyda'i gilydd, mae'r aliniadau hyn yn ymgorffori atal boddi mewn ymdrechion cenedlaethol ehangach i wella llesiant a gwytnwch. Bydd y strategaeth yma yn darparu cyfarwyddyd ac arweiniad ymarferol i unrhyw un sydd â'r awydd neu'r modd i helpu i leihau'r nifer sy'n boddi. Byddwn yn fwyaf llwyddiannus os bydd pawb yn chwarae eu rhan.

ASTUDIAETH ACHOS: Arweinyddiaeth Genedlaethol mewn Atal Boddi – Carreg Filltir yng Nghymru

Ers cyhoeddi'r Strategaeth Atal Boddi ddiwethaf i Gymruⁱⁱⁱ, mae Llywodraeth Cymru wedi cymryd cam sylweddol ymlaen drwy ddarparu arweinyddiaeth a chydlyniant clir ar gyfer diogelwch dŵr ac atal boddi drwy ddynodi Ysgrifennydd y Cabinet dros Newid Hinsawdd i arwain ar hyn.

Mae'r symudiad hwn yn cyd-fynd â galwad Sefydliad Iechyd y Byd (WHO) am arweinyddiaeth a chydlyniant cenedlaethol cryf wrth atal boddi.^{ix} Drwy ddynodi gweinidog cyfrifol, mae Llywodraeth Cymru yn sicrhau bod diogelwch dŵr yn cael ei gydnabod fel blaenoriaeth ym maes iechyd y cyhoedd, gan alluogi gwell cydlynu, cyllid ac atebolrwydd ar draws asiantaethau.

Deall y mater (data a chyd-destun)

Mae data yn chwarae rhan hanfodol wrth ddeall y mater trwy brofi dirnadaeth o batrymau, risgiau ac ymddygiadau a all helpu i lywio ymyriadau wedi'u targedu i achub bywydau. Systemau casglu data yw'r cam hanfodol cyntaf tuag at atal boddi a hynny am eu bod yn canfod graddfa'r broblem ac yn caniatáu inni flaenoriaethu ac optimeiddio ymyriadau sydd wedi'u targedu ar y rhai sy'n wynebu'r risg fwyaf. Er mwyn bod o ddefnydd, rhaid i'r data yma fod yn gyflawn, yn ddilys ac ar gael yn gyflym.

Mewnwelediadau data allweddol

Mewn cyfnod o bum mlynedd (2019-2023):

- Collodd 260 o bobl eu bywyd oherwydd marwolaeth yn gysylltiedig â dŵr. Bob blwyddyn, mae hyn yn cyfateb i gyfartaledd o un farwolaeth bob wythnos²
- Canlyniadau damweiniol yn gysylltiedig â dŵr³ oedd 55 y cant (143 o bobl) o'r marwolaethau, tra bo 32 y cant (83 o bobl) yn achosion lle roedd amheuaeth o hunanladdiad, 13 y cant (33 o bobl) yn amhendant a llai nag 1 y cant yn droseddau
- Ar gyfartaledd, bob blwyddyn, mae yna 29 o farwolaethau damweiniol yn gysylltiedig â dŵr yng Nghymru
- Dynion yw wyth o bob 10 marwolaeth ddamweiniol yn gysylltiedig â dŵr ac mae boddi drwy ddamwain yn digwydd amlaf ymysg dynion rhwng 20 a 29 oed
- Digwyddodd rhyw hanner y marwolaethau damweiniol yn gysylltiedig â dŵr mewn lleoliadau mewndirol (49 y cant)
- Digwyddodd 36 y cant o'r marwolaethau damweiniol yn gysylltiedig â dŵr yn nhymor yr haf
- Digwyddodd y mwyafrif o'r marwolaethau damweiniol (43 y cant) yn ystod gweithgaredd hamdden⁴
- Adroddwyd bod alcohol/cyffuriau yn bresennol mewn 31 y cant o'r marwolaethau.

² Cyfartaledd yw'r ffigwr o un yr wythnos, wedi'i gyfrifo o gyfanswm o 260 o farwolaethau dros gyfnod o bum mlynedd. Mae'n bwriadu dangos yr amllder cyffredinol ac nid yw'n awgrymu bod un farwolaeth wedi digwydd ym mhob wythnos unigol.

³ Mae damweiniol yn cyfeirio at ganlyniadau damweiniol ac achosion naturiol.

⁴ Mae gweithgareddau hamdden yn cyfeirio at chwaraeon antur, pysgota, cychod (eraill), cychod modur, hwylio, gweithgareddau ar lan y dŵr.

Ymateb i Argyfwng ac Achub

I'w gadarnhau

Y weledigaeth a’r genhadaeth

Y weledigaeth: Tuag at ddim boddi: Adeiladu dyfodol lle gall pawb yng Nghymru fod yn ddiogel yn y dŵr, ar y dŵr ac o amgylch y dŵr.

Y genhadaeth: Mae Strategaeth Atal Boddi Cymru yn nodi egwyddorion a blaenoriaethau Diogelwch Dŵr Cymru er mwyn bwydo ymagwedd gyson ac effeithiol at atal boddi yng Nghymru.

Y gwerthoedd craidd

Mae Strategaeth Atal Boddi y Deyrnas Unedig wedi darparu pedwar gwerth craidd a champau ategol y mae'r strategaeth yma yn cadw atyn nhw.

Cydweithredu: Mae boddi yn gymhleth, ac mae atal boddi yn cynnwys nifer o unigolion a sefydliadau yn lleol ac yn genedlaethol. Mae cydweithredu aml-sector ar draws sectorau yn hanfodol er mwyn sicrhau cysondeb ac aliniad.

Tegwch: Dylai atal boddi fod yn deg, gan sicrhau bod gan bob cymuned fynediad teg/priodol at adnoddau achub bywyd ac amgylcheddau diogel.

Gweithredu gwybodus: Dylai camau i atal boddi gael eu seilio ar dystiolaeth, cael eu bwydo gan ymchwil, a chael eu gwerthuso'n gyson er mwyn mesur effeithiolrwydd a bwydo penderfyniadau polisi.

Tosturi. Mae boddi yn effeithio ar lawer o bobl a chymunedau, a dylai ymdrechion atal fod yn empathig a chael eu harwain gan brofiadau'r rhai sydd wedi cael eu heffeithio'n uniongyrchol.

Camau ategol

Mae yna bedair swyddogaeth ategol allweddol ar gyfer gwireddu’n gweledigaeth (tabl 1):

Data a Thystiolaeth	Mae data cywir, cyflawn gyda gwybodaeth a phrofiad perthnasol yn hanfodol at fwydo’r arferion ataliol effeithiol gorau posibl sy’n helpu i gadw pobl yn ddiogel o amgylch dyfrffyrdd y Deyrnas Unedig.
Addysg	Bydd arfogi pobl â gwybodaeth, sgiliau a phrofiad mewn diogelwch dŵr, nofio, cymhwysedd dŵr ac agweddau technegol cysylltiedig yn cyfrannu at eu diogelwch yn y dŵr, ar y dŵr ac o amgylch y dŵr.
Cyfathrebu	Bydd hybu ymgyrchoedd ymwybyddiaeth diogelwch dŵr ac eiriolaeth yn helpu i sbarduno a lledaenu cyngor ac ymddygiadau sy’n hanfodol ar gyfer atal boddi.
Polisi	Hwyluso cydweithredu rhwng y llywodraeth, tîrfeddianwyr, a phartïon cyfrifol eraill i sicrhau rheolaeth ragweithiol ar risgiau yn y dŵr ac o amgylch y dŵr.

Tabl 1: Swyddogaethau ategol allweddol ar gyfer gwireddu gweledigaeth WSW

Nodau

Er mwyn gwireddu'n gweledigaeth, mae WSW wedi datblygu'r nodau canlynol:

- Cadw teuluoedd sydd wedi'u heffeithio gan foddï wrth wraidd gwaith atal boddi
- Gwellu data ar ddigwyddiadau dŵr
- Sicrhau bod pob plentyn a pherson ifanc yn cael addysg diogelwch dŵr ac yn gallu nofio
- Arwain y gwaith o greu rhwydwaith o grwpiau atal boddi lleol
- Addasu ymdrechion atal boddi i ymateb i newid hinsawdd
- Hybu mwynhad diogel a chyfrifol o ddŵr agored yng Nghymru
- Cyfrannu at leihau nifer yr hunanladdiadau sy'n gysylltiedig â dŵr

Nid yw'r nodau hyn wedi'u rhestru yn nhrefn blaenoriaeth.

NOD

Cadw teuluoedd sydd wedi'u heffeithio gan foddi wrth wraidd gwaith atal boddi

Yng Nghymru, mae teuluoedd sydd wedi colli anwyliaid yn drasig drwy foddi yn chwarae rhan hanfodol wrth lunio ymdrechion atal boddi. Mae eu cyfraniadau nhw, trwy Grŵp Teuluoedd WSW ac eiriolaeth unigol, wedi ysgogi newid ystyrlon. Ceir un enghraifft bwerus o hyn yn yr astudiaeth achos ar Gyfraith Mark Allen a drawsnewidiodd yr ymagwedd genedlaethol at ddiogelwch dŵr.

AMCANION A CHAMAU

Darparu lle i aelodau o'r teulu gysylltu â'i gilydd a chydlynu ymdrechion atal boddi

- Gweithio gyda theuluoedd sydd eisiau bod yn rhan o waith atal boddi
- Darparu cyfeiriadau er mwyn i deuluoedd mewn profedigaeth gysylltu â WSW
- Grymuso teuluoedd, casglu mewnwelediadau, cyd-greu ymgyrchoedd, a dylanwadu ar ymdrechion atal boddi.

ASTUDIAETH ACHOS: Cyfraith Mark Allen — Trawsnewid Diogelwch Dŵr yng Nghymru

Yn 2018, cafodd Mark Allen, 18 oed, ei foddi'n drasig ar ôl mynd i ddŵr oer ar ddiwrnod cynnes. Sbardunodd marwolaeth Mark ymgyrch bwerus dan arweiniad ei fam, Leeanne Bartley, a fu'n eiriol dros well mesurau diogelwch dŵr i atal trasiedïau tebyg. Enillodd yr ymgyrch gefnogaeth eang gan y cyhoedd, gan arwain at ddeiseb a gafodd dros 11,000 o lofnodion.

Arweiniodd yr ymgyrch at weddnewid ymagwedd Cymru at waith atal boddi. Pasiodd Llywodraeth Cymru Gyfraith Mark Allen^x, a arweiniodd at benodi gweinidog pwrpasol ar gyfer atal boddi ac ymrwymiad i sicrhau cyllid i gefnogi WSW.

NOD

Gwella data ar ddigwyddiadau dŵr

Mae data a dirnadaeth dda yn ein helpu i ddeall ble, pryd, a pham mae digwyddiadau boddi yn digwydd. Heb ddata, allwn ni ddim gweld patrymau, sylwi ar risgiau, na gwybod pa fesurau diogelwch sy'n gweithio orau. Mae data ar farwolaethau, achubiadau ac achosion sydd bron â digwydd yn gwneud cyfraniad hanfodol at leihau marwolaethau drwy fodd, ond nid yw bob amser yn cael ei gasglu nac ar gael. Mae mwy o ddata ar ddigwyddiadau arfordirol ar gael nag ar ddigwyddiadau mewndirol, ond mae angen gwelliannau yn y ddau faes. Drwy wella'r ffordd rydyn ni'n casglu ac yn rhannu data a dirnadaeth am ddigwyddiadau sy'n gysylltiedig â dŵr, gallwn wneud penderfyniadau doethach, canolbwyntio'n hymdrechion a helpu i gadw pobl yn ddiogel ledled Cymru.

AMCANION A CHAMAU

Gwella'r data sydd ar gael yng Nghymru at ddibenion atal boddi

- Casglu a dadansoddi data ar farwolaethau sy'n gysylltiedig â dŵr er mwyn bwydo a thargedu mentrau atal boddi ar lefel genedlaethol a lleol
- Archwilio opsiynau ar gyfer gwella data digwyddiadau dŵr gan gynnwys proses debyg i Adolygiad Digwyddiadau Boddi (DIR) yr Alban
- Gwella ansawdd a hygyrchedd y data ar gyfer marwolaethau ac achubiadau sy'n gysylltiedig â dŵr mewndirol
- Hybu gwaith casglu a rhannu data ar ddigwyddiadau dŵr nad ydynt yn angheuol.

Hybu data boddi a data diogelwch dŵr gyda sefydliadau partner a'r cyhoedd

- Rhannu'r prif ddata a mewnwelediadau gydag aelodau WSW, sefydliadau partner a'r cyhoedd i helpu i ddeall risg yn well.

ASTUDIAETH ACHOS: Data ar Waith: proses yr Adolygiad Digwyddiadau Boddi

I'w ychwanegu

NOD

Sicrhau bod pob plentyn a pherson ifanc yn cael addysg diogelwch dŵr ac yn gallu nofio

Mae nofio ac addysg diogelwch dŵr yn sgiliau bywyd hanfodol i bob plentyn a pherson ifanc. Ein nod ni yw sicrhau eu bod nhw ar gael ac yn hygyrch i bawb.

AMCANION A CHAMAU

Pob plentyn yn gallu nofio

- Cefnogi nofio yn yr ysgol er mwyn helpu pob plentyn i gwblhau Gwobr Hunanachub Ysgol Nofio yn llwyddiannus
- Gweithio gyda Llywodraeth Cymru a'r awdurdodau lleol i sicrhau bod pob plentyn yn cael 20 awr o wersi nofio ysgol yn y dŵr
- Creu mwy o gyfleoedd ar gyfer addysg drochi ar ddŵr agored drwy raglenni fel Nofio'n Ddiogel Cymru
- Cefnogi galwadau'r sefydliadau partner i leihau nifer y pyllau sy'n cael eu cau a'r costau sy'n rhwystro pobl rhag cymryd gwersi nofio.

Pob plentyn i gael addysg diogelwch dŵr yn yr ystafell ddosbarth yng Nghymru

- Gweithio gyda Llywodraeth Cymru ar sut y gellir darparu addysg diogelwch dŵr drwy gyfrwng y Cwricwlwm i Gymru
- Helpu sefydliadau diogelwch dŵr i ddarparu gwersi diogelwch dŵr cyson a safonol gan sicrhau eu bod yn gyson ag adnoddau WSW
- Datblygu adnoddau addysg wedi'u teilwra sy'n ennyn diddordeb pobl ifanc yn eu harddegau ac oedolion ifanc gyda chynnwys diogelwch dŵr perthnasol, sy'n briodol i'w hoedran.

Beth yw Nofio Ysgol?

Mae strategaeth YMLAEN Nofio Cymru yn nodi gweledigaeth o "weithgareddau dŵr i bawb, am oes"^{xi}. Rhywbeth sy'n ganolog i'r weledigaeth yma yw Nofio Ysgol, menter flaenllaw o fewn colofn Addysg ac Iechyd YMLAEN. Rhaglen nofio ysgol genedlaethol Cymru ar gyfer plant 7–11 oed yw Nofio Ysgol, ac mae wedi'i chynllunio i roi sgiliau nofio hanfodol a gwybodaeth hanfodol am ddiogelwch dŵr i bob plentyn, megis mynd i mewn ac allan yn ddiogel, arnofio, troedio dŵr, a thechnegau goroesi. Mae'r rhaglen wedi'i chysoni'n llawn â'r Cwricwlwm i Gymru, a'i nod yw sicrhau bod pob plentyn yn gadael yr ysgol gynradd yn nofiwr hyderus, cymwys sy'n deall sut i gadw'n ddiogel yn y dŵr a'r cyffiniau.

ASTUDIAETH ACHOS: Nofio'n Ddiogel Cymru: Grymuso Plant â Sgiliau Achub Bywyd

Mae Nofio'n Ddiogel Cymru yn ymyriad addysg diogelwch dŵr sy'n rhoi profiad ymarferol o ddŵr agored mewn ffordd ddiogel a hwyliog i blant 7–14 oed. Mae'r rhaglen diogelwch dŵr ddi-dâl yma sy'n canolbwyntio ar y gymuned yn cael ei chyflwyno drwy bartneriaeth rhwng Nofio Cymru, yr RNLI a Swim England gyda chymorth awdurdodau lleol, ysgolion a Dŵr Cymru.

Yn 2025, cymerodd X o blant ran yn sesiynau Nofio'n Ddiogel Cymru, gan ennill gwybodaeth hanfodol am ddiogelwch dŵr a phrofiad ymarferol mewn technegau hunanachub mewn amgylcheddau dŵr agored. Cyflwynwyd sesiynau'n llwyddiannus ar draws Caerdydd, Conwy, Gwynedd, Sir Ddinbych, Sir Benfro, Torfaen ac Ynys Môn,, gan helpu i fagu hyder a sgiliau achub bywyd ymhlith cyfranogwyr ifanc.

NOD

Arwain y gwaith o greu rhwydwaith o grwpiau atal boddi lleol

AMCANION A CHAMAU

Mae sefydliadau lleol ar dir da i arwain ymdrechion atal boddi, gan eu bod yn deall y risgiau penodol yn eu cymunedau. Mae'r sefydliadau hyn ar eu mwyaf effeithiol pan fyddan nhw'n gweithio gyda'i gilydd fel Partneriaeth Diogelwch Dŵr, wedi'i chydlynu a'i chefnogi'n genedlaethol gan WSW.

Mae Polisiâu Diogelwch Dŵr yn sbardun allweddol i adnoddau ac ymrwymiad i atal boddi. Maen nhw'n amlinellu sut mae tîrfeddianwyr yn rheoli risgiau mewn safleoedd dŵr agored ac yn dynodi cyfrifoldebau clir i helpu i atal boddi.

Helpu i greu a chynnal partneriaethau diogelwch dŵr ledled Cymru

- Sefydlu Partneriaethau Diogelwch Dŵr ledled Cymru i arwain a chydlynu ymdrechion atal boddi ar lefel leol
- Sicrhau bod WSW yn cael ei gynrychioli'n gyson i hybu cysondeb, cryfhau cydweithredu, a chefnogi penderfyniadau cenedlaethol a lleol.

Cefnogi pob un o'r 22 awdurdod lleol i fabwysiadu a gweithredu polisi diogelwch dŵr

- Dadansoddi'r polisiâu diogelwch dŵr sy'n cael eu mabwysiadu ledled Cymru a chyflwyno adroddiadau ar y rhain ar gyfnodau amser cyson
- Darparu canllawiau, cefnogaeth a chynghor i'r awdurdodau lleol ar greu a gweithredu Polisiâu Diogelwch Dŵr.

ASTUDIAETH ACHOS: Canllawiau ar WSPs

I'w ychwanegu

NOD

Addasu ymdrechion atal boddi i ymateb i newid yn yr hinsawdd

AMCANION A CHAMAU

Mae digwyddiadau tywydd mwy aml a garw, fel llifogydd, tonnau gwres, a stormydd, yn newid sut a ble mae pobl yn agored i risg. Mae *Strategaeth Addasu i'r Hinsawdd* Llywodraeth Cymru^{xii} yn tynnu sylw at yr angen i fod yn barod iawn am argyfyngau mewn ymateb i'r newidiadau hyn.

Wrth i risgiau dŵr agored esblygu, mae'n hanfodol bod WSW yn addasu ei ymdrechion atal boddi i gyd-fynd â nhw. Mae hyn yn golygu achub y blaen ar fygythiadau sy'n dod i'r amlwg a sicrhau bod cymunedau'n cael eu diogelu mewn amgylchedd sy'n newid.

Paratoi'r cyhoedd yng Nghymru ar gyfer mwy o risg yn gysylltiedig â dŵr sy'n deillio o newid hinsawdd

- Gwella gwytnwch ac ymateb i newid hinsawdd trwy addasu negeseuon diogelwch dŵr
- Hysbysu pobl am risgiau newydd yn gysylltiedig â dŵr, sy'n deillio o newid hinsawdd megis mwy o lifogydd, tonnau gwres ac erydu'r arfordir
- Monitro digwyddiadau boddi sy'n gysylltiedig â'r hinsawdd a chyflwyno adroddiadau ar y rhain er mwyn bwydo ymdrechion atal boddi yn y dyfodol.

ASTUDIAETH ACHOS: Deall Effaith Newid Hinsawdd ar Risg Boddi: Mewnwelediadau gan RLSS UK a Prifysgol Bournemouth

Mae astudiaethau ymchwil ar wahân gan Brifysgol Bournemouth a'r Gymdeithas Frenhinol er Achub Bywydau yn y Deyrnas Unedig (RLSS UK) wedi cadarnhau perthynas rhwng tymheredd aer cynyddol a risg uwch o foddli.

Yn ôl astudiaeth RLSS UK:

- Mae pum gwaith yn fwy o farwolaethau boddi damweiniol yn digwydd pan fydd tymheredd yr aer yn cyrraedd 25°C neu'n uwch, o'i gymharu â phan fo uchafswm tymheredd aer cyfartalog y Deyrnas Unedig yn is na 17°C
- Mae mwy o arddegwyr a phobl ifanc yn boddi pan fydd y tymheredd yn cyrraedd 25°C neu'n uwch
- Roedd 57% o'r rhai a foddodd ar ddiwrnodau poeth wrthi'n nofio, bron dair gwaith yn uwch nag ar ddiwrnodau oerach^{xiii}

Yn ôl astudiaeth Prifysgol Bournemouth:

- Mae'r risg o foddli yn cynyddu dros 7% am bob 1°C o gynnydd yn y tymheredd
- Gwelwyd y cynnydd mwyaf ymysg dynion ac ar ddiwrnodau pan fo tymheredd yr aer yn cyrraedd 25°C neu'n uwch
- Mae'n ymddangos bod cynnydd mewn risg yn fwy pan oedd yna amheuaeth o feddwdod^{xiv}

Mae gan y canfyddiadau hyn oblygiadau arwyddocaol i Gymru, lle disgwylir i newid yn yr hinsawdd ddod â thonnau gwres mwy aml a dwys.

NOD

Hybu mwynhad diogel a chyfrifol o ddŵr agored yng Nghymru

Mae cymryd rhan mewn gweithgareddau dŵr yn ffordd wych o aros yn egnïol a mwynhau natur. Mae Cymru'n adnabyddus am ei harfordiroedd, ei hafonydd a'i llynnoedd hardd, sy'n denu pobl o bob cwr o'r byd. Dylai pawb yng Nghymru fod yn ymwybodol o risgiau sy'n gysylltiedig â dŵr, gan gynnwys y rhai sy'n wynebu risg arwyddocaol o foddïa grwpiau a chymunedau sydd ar hyn o bryd heb ddigon o negeseuon diogelwch dŵr yn eu gwasanaethu. Yn unol â Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a'i nod o Gymru iachach,^{xv} bydd WSW yn gwneud y canlynol:

AMCANION A CHAMAU

Sicrhau bod negeseuon diogelwch dŵr yn hwylus ac yn cyrraedd grwpiau sydd wedi'u tangynrychioli⁵ a'r rhai sy'n wynebu rhwystrau sy'n atal ymgysylltu

- Gweithio gyda phartneriaid i nodi a goresgyn rhwystrau sy'n atal ymgysylltu
- Cyd-ddylunio a chyflwyno rhaglenni atal boddi i sicrhau eu bod yn gynhwysol, yn hygyrch ac yn effeithiol i bawb.

Codi ymwybyddiaeth y cyhoedd o risgiau sy'n gysylltiedig â dŵr

- Defnyddio'r wasg, y cyfryngau ar-lein a'r cyfryngau cymdeithasol a thechnoleg newydd i ddosbarthu negeseuon allweddol WSW i'r cyhoedd
- Orlhain dealltwriaeth y cyhoedd o risg sy'n gysylltiedig â dŵr er mwyn bwydo'r ymagwedd yn y dyfodol
- Creu ymgyrchoedd wedi'u teilwra yn seiliedig ar dystiolaeth, data a mewnwediadau.

Darparu cyngor arbenigol, ar sail data ar weithgareddau hamdden o amgylch dŵr agored

- Datblygu negeseuon cyson ar gyfer gweithgareddau sy'n gysylltiedig â dŵr, y cytunir arnynt gan aelodau WSW a chyrrff llywodraethu chwaraeon/gweithgareddau perthnasol
- Codi ymwybyddiaeth y cyhoedd o fentrau diogelwch dŵr a chynlluniau achrededig
- Helpu manwerthwyr a gweithgynhyrchwyr i ddarparu negeseuon diogelwch dŵr wrth y pwynt gwerthu.

ASTUDIAETH ACHOS:

I'w ychwanegu

⁵ Yn y cyd-destun hwn, mae "tangynrychioli" yn cyfeirio at grwpiau neu bobl a allai wynebu rhwystrau sy'n eu hatal rhag cael mynediad at wybodaeth diogelwch dŵr neu gymryd rhan mewn gweithgareddau sy'n seiliedig ar ddŵr.

NOD

Cyfrannu at leihau nifer yr hunanladdiadau sy'n gysylltiedig â dŵr

Mae hunanladdiad o amgylch dyfrffyrdd yn fater difrifol a chymhleth. Mae colli bywyd mewn modd trasig a allai gael ei atal yn creu canlyniadau pellgyrhaeddol i deuluoedd a chymunedau. Mae ymateb i ddigwyddiadau hefyd yn cael effaith arwyddocaol ar iechyd meddwl yr ymatebwyr ac ar gapasiti eu sefydliadau, ac yn aml yn gyfrifol am gyfran arwyddocaol o alwadau brys. Mae WSW yn cydnabod bod mynd i'r afael â hunanladdiad yn gysylltiedig â dŵr yn hanfodol er mwyn lleihau nifer y marwolaethau drwy fodd.

Mae llawer o bobl sy'n profi argyfwng yn ymyl dŵr yn cael eu hachub yn llwyddiannus ac yn mynd ymlaen i fyw bywydau boddhaol. Mae'r achubiadau hyn yn tynnu sylw at bwysigrwydd ymyrraeth amserol, ymateb tosturiol a mesurau atal effeithiol wrth achub bywydau.

Yn genedlaethol, mae adnoddau wedi'u neilltuo i atal hunanladdiad a hunan-niweidio, sef adnoddau a ariennir gan Lywodraeth Cymru ac a ddarperir drwy Strategaeth Atal Hunanladdiad a Hunan-niweidio Cymru (2025–2035).^{xvi} Mae WSW yn cefnogi'r strategaeth hon a'i chynlluniau cyflawni cysylltiedig.

AMCANION A CHAMAU

Helpu gweithwyr proffesiynol cyhoeddus a gweithwyr proffesiynol iechyd i atal hunanladdiad a hunan-niweidio

- Cydweithio â gweithwyr iechyd meddwl proffesiynol i wella diogelwch mewn mannau sy'n gysylltiedig â dŵr sy'n peri pryder
- Rhannu data a dirnadaeth ar ddigwyddiadau dŵr i wella gwaith atal hunanladdiad a hunan-niweidio
- Hysbysu aelodau WSW am yr arferion gorau a'r canllawiau perthnasol sy'n ymwneud ag atal hunanladdiad a hunan-niweidio, gan gynnwys cefnogaeth i ymatebwyr sy'n gweithio'n rheolaidd gyda phobl mewn argyfwng neu sy'n agored i ddigwyddiadau trawmatig.

Monitro, gwerthuso ac adolygu

Mae monitro, gwerthuso ac adolygu'r strategaeth yma, ei fframwaith a'i swyddogaeth yn hanfodol er mwyn sicrhau ei bod yn berthnasol ac yn ddefnyddiol yn barhaus wrth i ofynion, tueddiadau a thechnolegau newid.

Bydd WSW yn adolygu'r strategaeth yma bob blwyddyn trwy ei Grŵp Llywio a bydd yn gweithio gyda'r NWSF yn flynyddol ar adolygiad llawn o'r fframwaith strategol ledled y Deyrnas Unedig.

Cydnabod

Cafodd y ddogfen yma ei datblygu a'i hysgrifennu gan aelodau o Is-grŵp Strategaeth Diogelwch Dŵr Cymru:

- Chris Cousens (RNLI)
- Carlene McAvoy (RoSPA)
- Peter Gallagher (RoSPA)
- Richard Wasson (Gwylwyr Glannau EF)
- Paul Kay (Gwasanaeth Tân ac Achub Gogledd Cymru)
- Fergus Feeney (Nofio Cymru)

Hoffem ddiolch i aelodau WSW a'r rhai a fu'n cyfrannu at y strategaeth ac at ei datblygu.

Hoffem ddiolch hefyd i'r holl sefydliadau ac unigolion a ymatebodd i'r ymgynghoriad.

Cyfeiriadau

-
- ⁱ Fforwm Diogelwch Dŵr Cenedlaethol (2025) A future without drowning: The UK Drowning Prevention Strategy 2016–2026 Review: 2024/25. Ar gael: <https://nationalwatersafety.org.uk/media/1493/nwsf-a-future-without-drowning-uk-dps-oct-2025.pdf>
- ⁱⁱ Diogelwch Dŵr Cymru (2024) Mid-Strategy Review - Wales' Drowning Prevention Strategy (2020-2026) Ar gael ar-lein: <https://www.nationalwatersafety.org.uk/media/1430/wsw-mid-strategy-review-wdps-2020-2026-v3.pdf>
- ⁱⁱⁱ Diogelwch Dŵr Cymru (2020) Wales' Drowning Prevention Strategy (2020-2026) Ar gael ar-lein: <https://www.nationalwatersafety.org.uk/media/1256/water-safety-strategy-2020-2026.pdf>
- ^{iv} Cynulliad Cyffredinol y Cenhedloedd Unedig (2021) Global drowning prevention: resolution A/RES/75/273 . Ar gael ar-lein: <https://digitallibrary.un.org/record/3925005?ln=en&v=pdf>
- ^v Cyng rhair Fyd-eang ar gyfer Atal Boddi (Global strategy for drowning prevention). Ar gael ar-lein: <https://www.who.int/publications/m/item/global-strategy-for-drowning-prevention--turning-the-tide-on-a-leading-killer>
- ^{vi} Llywodraeth Cymru (2015) Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015: yr hanfodion. Ar gael ar-lein: <https://www.llyw.cymru/deddf-llesiant-cenedlaethau-r-dyfodol-cymru-2015-yr-hanfodion-html>
- ^{vii} Llywodraeth Cymru (2024) Strategaeth Addasu i'r Hinsawdd ar gyfer Cymru. Ar gael ar-lein: <https://www.llyw.cymru/strategaeth-addasu-ir-hinsawdd-ar-gyfer-cymru-2024>
- ^{viii} Llywodraeth Cymru (2025) Cymru Iachach: cynllun hirdymor ar gyfer iechyd a gofal cymdeithasol. Ar gael ar-lein: <https://www.llyw.cymru/cymru-iachach-cynllun-hirdymor-ar-gyfer-iechyd-gofal-cymdeithasol>
- ^{ix} Sefydliad Iechyd y Byd (2024) Global status report on drowning prevention. Ar gael ar-lein: <https://www.who.int/publications/i/item/9789240103962>
- ^x Pwyllgor Deisebau Senedd Cymru (2022) Cyfraith Mark Allen: Diogelwch dŵr ac atal boddi. Ar gael ar-lein: <https://senedd.cymru/media/333d0awo/cr-ld15291-w.pdf>
- ^{xii} Llywodraeth Cymru (2024) Strategaeth Addasu i'r Hinsawdd ar gyfer Gymru. Ar gael ar-lein: <https://www.llyw.cymru/strategaeth-addasu-ir-hinsawdd-ar-gyfer-cymru-2024>
- ^{xiii} Royal Life Saving Society UK (2024) A Headline Exploration: Air temperatures and accidental drowning. Ar gael ar-lein: <https://www.rlss.org.uk/a-headline-exploration-air-temperatures-and-accidental-drowning>
- ^{xiv} S P. Hills, M. Hobbs, P. Brown, M. Tipton, M. Barwood (2024) Association between air temperature and unintentional drowning risk in the United Kingdom 2012–2019: A nationwide case-crossover study
- ^{xv} Cynulliad Cenedlaethol Cymru (2015) Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015. Ar gael ar-lein [Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol \(Cymru\) 2015](#)
- ^{xvi} Llywodraeth Cymru (2025) Dealltwriaeth: Strategaeth Atal Hunanladdiad a Hunan-niweidio Cymru. Ar gael ar-lein: <https://www.llyw.cymru/sites/default/files/publications/2025-04/dealltwriaeth-strategaeth-atal-hunanladdiad-hunan-niweidio.pdf>